

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quo mense & quo die conditus fuerit hic mundus. disputat. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

tur naturaliter : ergo etiam ante peccatum fuerunt producta, forēntque producenda, esto nullum fuisset peccatum admittum.

Ad primum argum. contraria par- tis.
 Ad primum ergo argumentum in contrarium dicendum est, etiam venenosas & noxias plantas esse herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, aut lignum faciens fructum (si non est hominum aptum, certe ad multa alia commodum) & habens unumquodque seminem secundam speciem suam, & unamquamque earum esse bonam, hoc est, perfectam, iuxta id, quod suapte natura postulat : esse præterea accommodatam ad finem, ad quem producta est. Quod si quænoxia planta esset, cui illa non quadrent, certe in præcipuis plantis, minus præcipuæ, vt Basilius ait, fuissent intellectæ.

Paradisus terrestris an spinas & tribulos germinaret.
 Pro solutione secundi argumenti notandum est, Deum tertia die, dum ceteras produxit plantas, condidisse peculiariter terrestrem Paradisum, vt eximia pulchritudinis, incredibilisque amenitatis (qua ratione illius plantatio Deo peculiariter Genes. 2. tribuitur) sic terram fecundissimam, vel tunc talem redditam, vel certe secunda die, quando terram ab aquis eleuauit, quam solam habitarent homines, si non peccassent, indeque in sempiternam felicitatem transferrentur : reliquum autem orbis terrarum longè minus fecundum produxit, quinimò maxima ex parte sterile, tamquam exilium in quo genus humanum, si homo peccaret, ob suum delictum exularer. Quia ergo terra noua, nisi quæ sterilis & infœcunda est, culta spinas & tribulos germinat, sanè paradisus terrestris spinas & tribulos non germinaret, saltem in magna copia, & quæ vel molestiam parerent, vel alios fructus impedirent, quasi terra loco aliorum fructuum, qui ex aliis feminibus illi mandatis, sperarentur, redderet spinas & tribulos, vt magna ex parte facit reliquum orbis, in quod genus humanum in pœnam peccati relegatum est. Quin potius homines in paradiso terrestri modico cultu, qui non ad laborem & fatigationem, sed ad recreationem, vitandum otium, & exercenda membra inferuieret, abundantissimos fructus ex terra perciperent, cum tamen perpaucis indigerent : tanta vis erat, quam ad sustentandam vitam instaurandamque naturam, Deus in ligno vite collocarat. Porro fuisse tunc colendam ab hominibus terram, & non proflus otandum, apertè indicant verba illa Genes. 2. Tullit Dominus hominem, & posuit eum in paradiso voluptatis, vt operaretur & custodiret illum.

Ad secundam.
 Ad secundum igitur argumentum dicendum est, sensum illorum verborum esse, *Maledicta terra in opere tuo*, quatenus scilicet in pœnam peccati terra, in qua à Paradiso exulabis, tam sterilis creata est, vt non nisi magno cum labore ex ea fructus comedas : & insuper penuriam magnam eorum sæpe patiaris : spinas & tribulos germinabit tibi, eadem ipsa terra in qua exulabis : quæ enim in fetalis creata est, vt spinas & tribulos germinet eisdem tribulos & eisdem spinas, germinabit tibi, hoc est, in pœnam delicti tui, vt optimè Augustinus loco citato, & plerique alij exponunt : quod tamen non fecisset Paradisus, in quo eras conditus. Quare simili modo fuissent spinæ & tribuli in terra, in qua nunc exular genus humanum, esto non fuisset peccatum. Nisi fortè quis dicat, post peccatum, in pœnam iustam illius, fuisse terram hanc, in qua exulamus, redditam à Deo magis sterilem & infœcundam.

Molina in D. Thomam.

dam, conuertendo maiorem illius partem in saxa, & arenam nullius fecunditatis.

DISPUTATIO XIII.

Quo mense & quo die conditus fuerit hic mundus.

Quoniam ex productione plantarum desumuntur argumenta ad probandum quo mense mundus hic fuerit conditus, disputatur hæc quæstio potius hoc loco, quam alio. Conueniunt omnes mundum conditum fuisse in æquinoctio : differunt verò an in æquinoctio verno mense Martio, qui apud Hebræos appellatur Nisan, an potius in autumnali, mense Septembri.

Lyranus cum Rabbi Eliezer & alijs ex Hebræis, Abulensis in cap. 2. Genes. quæstione 12. Olearum apparatus, arbitratur mundum productum fuisse in æquinoctio autumnali, sole existente in principio libra. Id probant, quoniam tunc fructus sunt maturi : Deus autem produxit plantas cum fructibus iam maturis ad hominum, ceterorumque animalium sustentationem : vnde inferius : *Ecce, inquit, dedi vobis omnem herbam asserentem semen super terram, & vniuersa ligna, quæ habent in semetipsis mentem generis sui, vt sint vobis in escam, & cunctis animalibus terre* : ergo mundus non in æquinoctio verno, quando fructus non sunt maturi, sed in autumnali fuit productus.

Quod si his autoribus obiciatur illud Exodi 12. *Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni* : is verò mensis erat mensis Nisan, in quo filij Israël egressi sunt de terra Ægypti. Vbi nota, quod menses Hebræorum erant lunares, mensisque Nisan incipiebat à nouissimo verno æquinoctio proximiori, atque adeo ferè nostro Martio respondebat. Respondent, Iudæos duobus modis computasse, & in hodiernum vsque diem computare annos. Vno, simpliciter & quoad contractus, aliisque res prophanas, & annum iubilæi. Atque hoc modo annum incipere à nouissimo proximiori æquinoctio autumnali, qui mensis lunaris nostro Septembri ferè responder. Vnde Exodi 23. ait Deus, *Solemnitatem quoque celebrabis in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges tuas de agro.* Et capite 34. *Solemnitatem facies quando redeunte anni tempore cuncta conduntur.* In principio ergo nouilunij æquinoctij autumnalis, quando fruges de agro conduntur, finiebat vno annus, & incipiebat alter. Alio verò modo dicunt computasse annos, quoad Pascha celebrandum, tempusque egressionis de terra Ægypti. Atque hoc modo iuxta Dei præceptum Exodi 12. annum incipere à nouilunio verno æquinoctio proximiori, mensisque Nisan esse primum mensium. Vnde Exodi 34. ante verba, quæ ex eo capite paulò ante retulimus, habetur, *solemnitatem azymorum custodies, in tempore mensis nouorum : mense enim verno temporis egressus es de Ægypto.*

Damaſcenus 2. lib. fidei orthodoxæ cap. 7. Ambrosius 1. lib. Hexaemeron cap. 4. Athanasius, aut quiuis ille est autor, quæstionum ad Antiochum qu. 17. Cyrillus Hierosolymitanus catechesi 14. Leo Papa sermone 9. de Passione Domini. Gregorius Nazianzenus orat. in nonam Domini. Isidorus 5. Etymol. cap. de temporibus. Theodoretus qu. 72. in Exod.

Qui existimant mundum conditum Septembri.

Annos duobus modis Hebræi computabant.

Mundum mense Martio conditum.

Exod. Magister historiae scholasticae in historia lib. Genes. Beda in lib. de ratione temporum capite 140. & in lib. de augmentis lunae, Strabus & Rabanus in caput duodecimum Exodi, Caietanus in primum cap. Genes. & alij cum quibus, ut Lyranus ad caput primum Genes. refert, nonnulli ex Hebraeis consentiunt, censent, mundum conditum fuisse in æquinoctio verno sole in principio arietis existente: aut certe quartam diem à condito mundo fuisse æquinoctium vernum, ita ut sol, qui quarta die fuit fabricatus, productus fuerit in principio arietis, indeque moueri cœperit per Zodiacum ab occidente in orientem motu sibi proprio. Quae sanè sententia nobis est amplectenda. Primò, quoniam, ut disputatione 7. ostendimus. In prima rerum constitutione, præsertim quoad productionem primæ lucis, solisque, qui quarta die illi successit, rationem habuit Deus regionis Palæstinae, ob rationes, quas eo loco reddimus: sed præcipua anni pars comparatione regionis Palæstinae eorumque omnium, qui inter tropicum cancri & circulum arcticum habitant, est à verno æquinoctio, sole existente in principio arietis, vsque ad æquinoctium autumnale, quod tempus ut Aristoteles 2. de generatione cap. 10. ait, *generationibus rerum perfectarum inferni*: cum tamen in reliqua anni parte eadem res corrumpantur: ab æquinoctio etiam verno incipiunt flores, frondes, & fructus, pulchritudoque huius mundi, ac vigor viuientium omnium in eisdem regionibus: cum tamen ab æquinoctio autumnali incipiunt res marcescere, frondes & fructus decidere, nitorque ac pulchritudo agri perire: cum ergo Dei perfecta sint opera, credendum est produxisse mundum in initio præcipuæ partis anni comparatione Palæstinae sole existente in principio arietis, atque adeò in æquinoctio verno.

Ab æquinoctio verno maiores in eisdemque dies incipiunt

Secundò, quoniam ab æquinoctio verno incipiunt maiores & iucundiores dies earundem regionum respectu: contra verò ab æquinoctio autumnali breuiiores & tristiores, qui à noctibus superantur: non est autem rationi consentaneum, ut Deus hoc tempus, ad id minus aptum, quam illud aliud, ad mundi constitutionem eligeret.

Mense Martio qua mirabiliter à Deo effecta.

Tertid, quoniam sicut Deus mensem Martium tamquam omnium accommodatissimum elegit, ut filios Israël de terra Ægypti educeret, ut carnem in vtero virginis assumeret, ut morte sua sacratissima mundum redimeret, gloriosaque sua resurrectione illum exhilararet: sic etiam eum videtur elegisse, ut in eo mundum ædificaret, præsertim cum ob duas rationes præcedentes, ratio id efflagitaret.

His accedit, in synodo Palæstina de mandato Victoris Papæ congregata à Theophylo Cæsariensi Episcopo, consensu omnium, pronuntiatum esse mundum in æquinoctio verno fuisse conditum. Eius Concilij meminit Beda in 1. libro de sex ætatibus mundi, & fusiùs in epistola de Paschatis celebratione.

Argumentum contrariæ opinionis soluitur.

Ad argumentum contrariæ opinionis dicendum est, creditu esse difficillimum, Deum produxisse plantas cum omnibus suis fructibus maturis, tametsi produxerit magnitudinis perfectæ. Quorsum namque in cibum duorum tantum hominum, qui paulò post erant condendi, produxisset Deus, non dicam omnes orbis plantas, sed nec solius Paradisi cum omnibus suis fructibus maturis; præsertim cum ad huius mundi decorem, ad idque quod postulabat ipsarummet rerum natura, quas

A condebat, atque ad eorumdemmet hominum in posterum sustentationem, longè plus inferret, ut quaedam produceret solis floribus vestitas, quaedam foliis virentes, & alias fructibus onustas, partim immaturis, partim tendentibus ad maturitatem, partim iam maturis, prout natura cuiusque spectata qualitate & temperie regionis, postularct, & forte Paradisi regio talis, tamque temperata erat, ut in mense Martio natura plurimum plantarum postularct ut fructus in eis essent iam maturi. Neque absurdum reputo, Deum in prima rerum constitutione, supra id quod eorum natura postulabat, produxisse in aliquibus plantis fructus aliquos maturos, floribus, aut aliis fructibus viridibus adhuc permixtos, ad vniuersi pulchritudinem, animaliumque sustentationem. Quo loco oblerua auctores contrariæ opinionis longè plura supra rerum naturas debere concedere. Si enim ad plantarum naturas attendas, inuenies plurimas earum amittere fructus ante mensem Septembrem: fruges etiam ante Septembrem, ut plurimum maturecunt. Quare, si Deus plantas omnes cum suis fructibus maturis mense Septembri produxisset, sanè multas earum longè aliter produxisset, ac naturæ earum in eo mense postulant. Adde, fruges maturas aridas esse, nec viuere, nec eum decorem habere, quem, dum virent, habent: quare productæ non sunt maturæ. Id quod dicitur de supputatione anni apud Hebræos etiam à nouilunio autumnali æquinoctio proximiori, dicendum est cum Burgen. si Exod. 12. fuisse, quoad Iubilei annum attinet, quando terræ reuertebantur ad pristinos dominos: oportebat enim, ut annus ad eum effectum finiretur collectis fructibus, & messe iam facta, annusque sequens statim inciperet, ut agri in antiquorum dominorum potestate iam positi colerent. Contractus etiam, & tunc celebrantur, & hodie multis in regionibus ita celebrantur, ut mense Septembri exitum, finemque suum fortiantur, & soluantur pretia: eò quòd tunc homines collectis fructibus potentiores sunt ad soluendum. Alij dicunt, filios Israël, dum in Ægypto erant, computasse annos ab æquinoctio autumnali, non quòd eo tempore fuisset mundus conditus, vel quòd Patres eorum, antequàm terram Ægypti ingrederentur, eo modo annos computassent, sed quòd id erat apud Ægyptios in more positum, retinuisseque morem illum quoad res prophanas, computandumque Iubilei annum propter rationem paulò ante redditam.

Quod ad diem attinet, in qua Deus mundum condidit: disputatione 1. ostendimus fuisse diem Dominicam, in qua etiam Christus Dominus à dem. mortuis surrexit. Vtrumque præter ea quæ disputatione 1. attulimus, habet hymnus ille D. Gregorij, qui in horis matutinis diei Dominice canitur.

Primo dierum omnium,
Quo mundus extat conditus,
Vel quo resurgens condior
Nos vincta morte liberat.

DISPUTATIO XV.

De opere quarta diei, de productione videlicet solis, lune, & stellarum.

Discooperata terra, & productis plantis die tertia, ad quarum conseruationem breui illo tempore